

Мінская багаслоўская семінарыя
Саюза евангельскіх хрысціян баптыстаў у Рэспубліцы Беларусь

Тэалагічны інстытут хрысціян веры евангельскай (г.Мінск)

Евангельская Царква Беларусі: гісторыя і сучаснасць

Выпуск 3

(да 500-годдзя Рэфармацыі
і 500-годдзя беларускай Бібліі)

Зборнік матэрыялаў
III Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі
(Мінск, 9 снежня 2017 г.)

Мінск
«Пазітыў-цэнтр»
2018

УДК[279.123+274/278]-9(476)(082)

ББК86.376(4Беи)я43

E19

Укладальнікі:

А.І. Бокун, А.У. Унучак, Ю.А. Бачышча

Рэдакцыйная калегія:

П.І. Асененка, Ю.А. Бачышча, А.І. Бокун, Л.І. Міховіч, С.С. Паднюк,
У.Л. Русецкі, А.У. Унучак, Р.В. Шаплялевіч

Рэцэнзенты:

кандыдат гісторычных навук В.С. Макарэвіч,
кандыдат гісторычных навук А.В. Пашкевіч

E19 **Евангельская Царква Беларусі: гісторыя і сучаснасць.** Вып. 3. (да 500-
годдзя Рэфармацыі і 500-годдзя беларускай Бібліі): зборнік матэрыялаў III
Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі. Мінск, 9 снежня 2017 г. /
уклад.: А.І. Бокун, А.У. Унучак, Ю.А. Бачышча. – Мінск : Пазітыў-цэнтр,
2018. 496 с. : іл.

ISBN 978-985-7193-26-4.

Зборнік прысвечаны 500-годдзю Рэфармацыі і 500-годдзю беларускай Бібліі.
Абодва гэтыя юбілеі шырока адзначаліся ў Беларусі на працягу 2017 г. У книгу ўйшлі
артыкулы беларускіх і замежных аўтараў, якія асвятляюць важныя старонкі гісторыі
беларускай і ўсходнееврапейскай Рэфармацыі, Бібліі Ф.Скарыны, а таксама Евангельской
Царквы Беларусі. Узвес чытача прапануюцца як біяграфічныя даследаванні, так і
панарамныя гісторычныя агляды пэўных перыядоў у гісторыі Пратэстанцкай Царквы
Беларусі і замежных краін, закранаюцца пытанні міжканфесійных адносінаў і многага
іншага.

УДК[279.123+274/278]-9(476)(082)
ББК86.376(4Беи)я43

ISBN 978-985-7193-26-4

© Мінская багаслоўская семінарыя
Саюза евангельскіх хрысціян баптыстаў
у Рэспубліцы Беларусь, 2018
© Афармленне. ПВУП «Пазітыў-цэнтр», 2018

ЗЪМЕСТ

Прадмова.....	7
Тоні Пэк. Прывітальнае слова.....	9
Антоні Бокун. Францыск Скарына ў вачах сучаснікаў і нашчадкаў: трансфармацыі вобразу	14
Таццяна Супранкова. Асаблівасці перадачы біблейскай анамастыкі і тапанімікі Францыскам Скарынам у Кнізе Рут.....	46
Рычард Гэмбэл. Першыя крокі ў служэньні рэфарматара Жана Кальвіна	62
Людміла Іванова. Род Зяновічаў і Рэфармацыя ў Вялікім Княстве Літоўскім	72
Зьбігнэй Гадкоўскі. Ян Сэклюцыян: жыцьцё і дзеянасць.....	80
Андрэй Самусік. Адукацыйная дзеянасць лютаран і кальвіністаў на тэрыторыі Беларусі ў сярэдзіне XVI- першай палове XVII ст.....	86
Віктар Каходзіч. Сандамірская унія 1570 г. і лёсі Рэфармацыі ў гісторыі Рэчы Паспалітай.....	105
Ігар Бортнік. Пётр Стаброўскі як прадстаўнік грамадска-палітычнай думкі Вялікага Княства Літоўскага канца XVI - пачатку XVII ст.....	122
Ян Міранчук. Пратэстанцкая дэнамінацыя на тэрыторыі Падляскага дыstryкту.....	134
Вадзім Аніяркоў. Дысідэнцкае пытанне як фактар і срэдак рэалізацыі падзелаў Рэчы Паспалітай	157
Альдана Прашмантаітэ. Слуцкая кальвінісцкая гімназія ў першым дзесяцігодзьдзі XIX ст.: паміж кальвінісцкім Сынодам і Віленскім універсытэтам.....	170
Зміцер Юркевіч. Продкі Адама Міцкевіча — дзеячы Рэфармацыі ў Вялікім Княстве Літоўскім.....	197
Алена Філатава. Багаслоўскі факультэт Дэрпткага (Юр'еўскага) ўніверсітэта (XIX - пачатак XX ст.).....	210

<i>Валянціна Яноўская.</i> Пратэстанцкія дэнамінацыі ва ўмовах новага рэлігійнага курса Расейскай імперыі на пачатку XX ст.....	220
<i>Андрусь Унучак.</i> Эвангельскія хрысьціяне Віцебскай губэрні ў прававым і ідэалагічным полі Расейскай імперыі (1905-1914 гг.).....	242
<i>Таццяна Лісоўская.</i> Міжканфесійныя камунікацыі: пратэстантызм у поліканфесійным грамадстве Заходніяй Беларусі (1921-1939 гг.).....	257
<i>Андрусь Каск.</i> Ад інжынера да пастара: гісторыя Джона Віта.....	277
<i>Юрась Бачышча.</i> Грамадзкае вымірэньне служэнья пастара Яна Пятроўскага.....	305
<i>Матэвуш Віхары.</i> Лукаш Дзекуць-Малей ва ўспамінах Міхала Папко і Вальдэмара Гутшэ.....	335
<i>Уладзімір Русланкі.</i> Дабрачыннасць як служэнье царквы хрысьціянаў веры эвангельскай у Заходніяй Беларусі (20-я - 30-я гг. XX ст.).....	357
<i>Алена Глагоўская.</i> Пра пасляваеннае жыццё Лукаша Дзекуць-Малея ў Польшчы.....	374
<i>Сяргей Верамеев.</i> Евангельскія хрысьціяне на Веткаўшчыне ў 20-я - пачатку 30-х гг. XX ст.....	399
<i>Павел Асененка.</i> Цэрквы евангельскіх хрысціян баптыстаў ва Усходніяй Беларусі (1917- кан. 1940-х гг.)	406
<i>Таццяна Касатая.</i> Жанчыны ў цэрквях евангельскіх хрысціян баптыстаў у пасляваеннай БССР	413
<i>Яўген Сергіеня.</i> Станаўленне і развіццё царквы хрысьціян веры евангельскай на Гомельшчыне	428
<i>Леанід Міховіч.</i> Біблія ў традыцыйным набажэнстве цэркви ў евангельскіх хрысціян баптыстаў Беларусі.....	443
<i>Сяргей Паднюк.</i> Беларускія цэрквы хрысціян веры евангельскай у канцы XX - пачатку XXI ст.....	457
<i>Ганна Станіславенка, Марына Марчык, Mixась Шыбко, Юрась Гецэвіч.</i> Канцэпцыя віртуальай экспкурсіі па гісторыі кнігадрукаваньяня ў Вялікім Княстве Літоўскім.....	466
<i>Заключнае слова.....</i>	475
<i>Звесткі пра аўтараў.....</i>	477

CONTENT

<i>Introduction.....</i>	7
<i>Tony Peck.</i> Welcome address.....	9
<i>Antoni Bokun.</i> Francysk Skaryna as seen by his contemporaries and descendants: image transformations....	14
<i>Tatsiana Suprankova.</i> The Features of the Transmission of Biblical Onomastics and Toponyms by Francysk Skaryna in the Book of Ruth.....	46
<i>Richard Gamble.</i> First Steps in the Ministry of Reformer John Calvin.....	62
<i>Liudmila Ivanova.</i> The Zianovichs' and the Reformation in the Grand Duchy of Lithuania.....	72
<i>Zbigniew Gadkowski.</i> Jan Seklucjan: life and work.....	80
<i>Andrei Samusik.</i> Educational activities of Lutherans and Calvinists on the territory of Belarus in the middle of XVI - first half XVII centuries.....	86
<i>Viktar Kakhnovich.</i> Consensus Sandomiriensis in 1570 and the fate of the Reformation in the history of the Polish-Lithuanian Commonwealth	105
<i>Ihar Bortnik.</i> Piotr Stabrowski as a representative of social and political thought of Grand Duchy of Lithuania in end of the 16th - early 17th centuries.....	122
<i>Jan Mironczuk.</i> Protestant denominations on the territory of the district of Podlasie.....	134
<i>Vadzim Anipiarkou.</i> The Dissident Question as a Factor and an Instrument for Implementation of the Partitions of the Polish-Lithuanian Commonwealth.....	157
<i>Aldona Prašmantaitė.</i> The Evangelical Reformed gymnasium of Slutsk in the first decade of the sixteenth century: between Synod of the Evangelical Reformed Church and Vilnius University.....	170
<i>Zmicier Yurkevich.</i> The ancestors of Adam Mickievich, figures of the Reformation in the Grand Duchy of Lithuania.....	197

Ганна СТАНІСЛАВЕНКА, Марына МАРЧЫК,
Міхась ШЫБКО, Юрась ГЕЦЭВІЧ

Канцэпцыя віртуальнай экспкурсіі па гісторыі кнігадрукавання ў Вялікім Княстве Літоўскім

У 2017 годзе ў Рэспубліцы Беларусь адзначаўся вялікі нацыянальны юбілей — споўнілася 500 год з часу выдання Францыскам Скарынам «Псалтыра», першай друкованай кнігі на старабеларускай мове. У гэтым юбілеі выразна спалучаныя эвангельскае і інфармацыйнае дасягненныне, кожнае з якіх узаемна падкрэслівае іншае. Гэты юбілей мае непасрэднае дачыненне да сучасных інфармацыйных тэхналогій і дзеянасці навуковых устаноў: кнігадрукаванье выклікала 2-ю інфармацыйную рэвалюцыю (XV ст.) і цалкам змяніла грамадства, культуру і арганізацыю чалавечай дзеянасці. Кнігадрукаванье стаіць у адным шэрагу з вынаходніцтвам электрычнасці (3-я інфармацыйная рэвалюцыя, канец XIX - пач. XX стст.) і са зьяўленнем мікропрацэсарнай тэхналогіі, і пэрсанальнага камп'ютара (4-я інфармацыйная рэвалюцыя, 70-я гг. XX ст.).

У такім рэчышчы паўстае пытаныне распаўсюджаньня інфармацыі па гісторыі кнігадрукаванья, яе папулярызацыі і даступнасці «людзу простаму». Для гэтага неабходна выкарыстоўваць сучасныя і адначасова даступныя сродкі і прылады для перадачы інфармацыі.

Вялікі аб'ём інфармацыі пра кнігадрукаванье ў Вялікім Княстве Літоўскім прадстаўлены ў многіх энцыклапедычных выданьнях, не мае папулярнага прадстаўлення. У прыватнасці, аўтараў непакоіць недахоп магчымасці хутка пазнаёміцца з гісторыка-культурнай спадчынай найбольш даступным сучаснаму чалавеку способам — праз праграму на смартфоне ці планшэце. Менавіта мабільныя электронныя рэсурсы, якія не

толькі будуць даступнымі і простымі ў выкарыстанні, але і дазволяць прадстаўляць інфармацыю інтэрактыўна і мультымедыйна.

Для вырашэння праблемы была пастаўлена задача — стварыць прататып мабільнай праграмы для прадстаўлення вялікіх аб'ёмаў электронных дадзеных пра кнігадрук у ВКЛ у папулярнай форме і распрацаваць канцэпцыю віртуальнай экспкурсіі.

Апісаныне мабільнай праграмы

Вынікам працы стала мабільная праграма «Druk VKL¹⁴⁴³», якая базуецца на IT-платформе праекта па зборы вялікіх аб'ёмаў дадзеных па гісторыка-культурнай спадчыне Беларусі¹⁴⁴⁴. Тэкставы кантэнт праграмы базуецца на энцыклапедычным выданні¹⁴⁴⁵. Праграма прысьвечана 500-годзьдзю беларускага кнігадрукаванья і беларускай Бібліі.

Праграма «Druk VKL» зъмяшчае інфармацыю пра друкарні Вялікага Княства Літоўскага: Віленскую, Берасцейскую, Нясвіжскую, Лоскую, друкарню ў Цяпіна, Заблудаўскую, Любчансскую. Збор інфармацыі пра друкарні, на падставе якой пасыля і фарміраваўся кантэнт для мабільнай праграмы, адбываўся паводле структуры, якая прадстаўлена ў табліцы 1. У праграме ёсьць магчымасць выбару моваў. Кантэнт праграмы разъмяшчаецца на беларускай і англійскай мовах.

З праграмы карыстальнік лёгка і хутка даведаецца, якая друкарня была першай на тэрыторыі сучаснай Беларусі, якая першай пачала выкарыстоўваць кірыліцу ў сваіх выданьнях, дзе была надрукавана першая кніга на тэрыторыі сучаснай Беларусі і дзе быў выдадзены Статут ВКЛ, хто з беларускіх палітычных дзеячоў ахвяраваў гадавы даход з усіх сваіх маёнткаў на выданні Бібліі, а таксама шмат іншага пра гісторыю Беларусі і кнігадрукаванья.

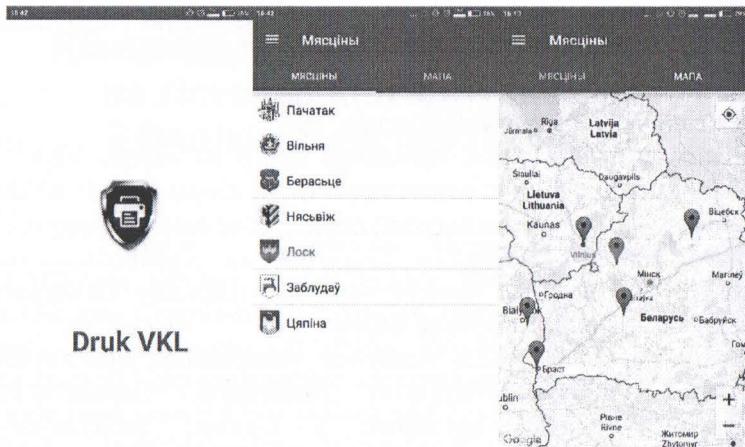
¹⁴⁴³ Электронны рэсурс: <https://play.google.com/store/apps/details?id=by.ssrlab.druk> Прывядзені Android у Google Play — Druk VKL.

¹⁴⁴⁴ Электронны рэсурс: <http://krokapp.by> KrokApp — персанальны аўдыягід па Беларусі.

¹⁴⁴⁵ Вялікае княства Літоўскіе: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 2. Мінск, 2006.

Прывітальны экран праграмы мае наступныя ўкладкі (мал. 1):

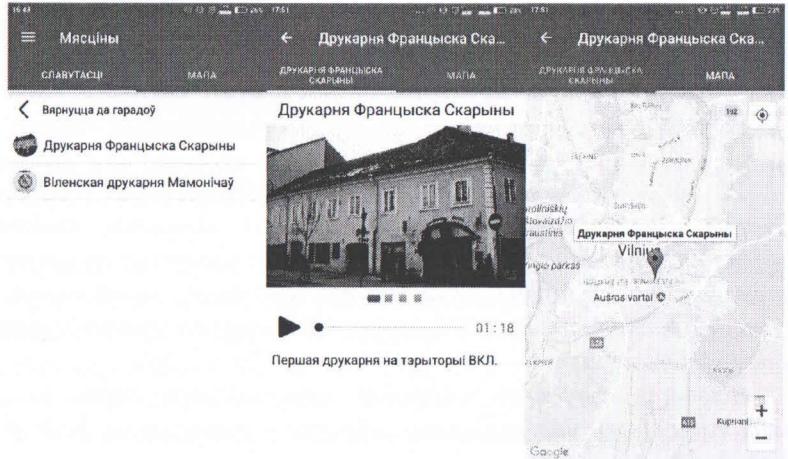
- мясьціны (гарады, вёскі, інш.);
- мапа (Google Maps з пазначаным месцазнаходжаньнем друкарняў ці мясьцінаў у выпадку, калі не засталося звестак пра дакладнае месцазнаходжаньне).

Мал. 1. Прывітальныя экраны мабільнай праграмы Druk «VKL».

Абраўшы мясьціну, карыстальнік убачыць, якія друкарні ў ёй знаходзіліся (мал. 2). Далей пра кожную з друкарняў можа быць разъмешчаны або ўжо маецца наступны кантэнт:

- назва друкарні;
- выявы друкарні, якія прагортаўваюцца гарызантальным скролінгам і сярод якіх могуць быць як выявы друкарні, так і выявы яе знакамітых выдаўцоў і выданьняў;
- кароткае тэкставае апісанье;
- паширанае апісанье: аўдыязапіс з гісторыяй друкарні;
- геаграфічныя каардынаты, якія даюць магчымасць убачыць разъмяшчэнне друкарні на мапе.

Мал. 2. Экраны абранай карыстальнікам друкарні

Такі папулярны фармат прадстаўленыя дадзеных цалкам вырашае пастаўленую задачу: перад карыстальнікам на адным экране ў зручным фармаце паўстаюць выявы, тэкст, аўдыязапіс і каардынаты друкарні на мапе. Кантэнт створаны ў адзіным фармаце з разнастайных па фармаце і даступнасці крыніц.

Прыклад праходжання віртуальнай экскурсі

У дадзенай канцэпцыі віртуальнай экскурсіі азнямленыне з друкарнямі ВКЛ адбываецца часткова ў хранялігічным парадку, так як на дадзены момант не ўсе даты заснаваныя друкарняў нам вядомыя. Пачынаеца экспедыція з невялікага ўступу пра пачынальніка беларускага кнігадрукаванья, з Францыска Скарыны:

У 1517 годзе ў чэскай Празе Францыск Скарына, доктар навук лекарскіх, надрукаваў першу книгу на беларускай мове — *Псалтыр*. Каля 1522 Скарына пераяжджае ў Вільню, тагачасную сталіцу Вялікага Княства Літоўскага, дзе ён і адкрывае першую друкарню на сваёй радзіме. З гэтага і пачалася гісторыя кнігадрукаванья на нашай зямлі.

Наступнай мясцінай становіща Вільня (сучасны горад Вільнюс, Летува), дзе разъмяшчалася друкарня Францыска Скарыны — першая друкарня на тэрыторыі Вялікага Княства Літоўскага.

У доме віленскага бурмістра Якуба Бабіча Францыск Скарына арганізаваў друкарню. Першае віленскае выданне выйшла каля 1522 года. Гэта была «Малая падарожная кніжка», якая ўключала часткі Эвангельляй, псальмы, прыповесці, а таксама каляндар. У 1525 годзе Скарына надрукаваў другую кнігу — «Апостал».

Віленская выданьні Скарыны прызначаліся перш за ёсё гарадскім слаям насельніцтва, гандлярам, рамеснікам. Кнігі былі выдадзены на зразумелай простым людзям мове, невялікага, кішэннага фармату, разлічаныя на штодзённае хатнє чытаньне.

Сёньня будынак, дзе месцілася друкарня, можна знайсці па адрасе вуліца Вялікая, 19. У 1990 годзе на будынку была адкрыта мэмарыяльная дошка з барэльефам друкара і надпісам палетувіску і па-беларуску.

У Вільні разъмяшчалася не адна друкарня. Іх было некалькі: друкарня Зарэцкіх, Мамонічаў, друкарня ў Святадухавым манастыры, у Троіцкім манастыры і іншыя. Таму тут храналягічнасць падарожжа парушаеца, і «падарожнік завітвае» ў друкарню братоў Мамонічаў, у якой адбылася адна з найважнейшых падзеяў гісторыі ВКЛ.

У віленскай друкарні купцоў Мамонічаў быў надрукаваны Статут Вялікага Княства Літоўскага 1588 года. Друкарня была заснаваная Пётрам Мсціслаўцам на сродкі магілёўскіх купцоў Мамонічаў у 1574 годзе. Дзякуючы падтрымцы канцлера ВКЛ Льва Сапегі ў 1586 і 1593 Мамонічы атрымалі прывілеі, што дазволіла ім часова манапалізаваць выданье кніг на беларускай і царкоўна-славянскай мовах.

Усяго друкарня да 1623 года выпусціла каля 50 кірылічных і 35 выданьняў на польскай мове. Кнігі адметныя высокім паліграфічным і мастацка-арнаментальным абрамленнем. Тут

упершию выкарыстоўваюцца курсіўныя шрыфты, а таксама съвецкія гравюры.

Далей віртуальная экспазіція вядзе нас на тэрыторыю Беларусі, дзе перш за ёсё трэба наведаць першую друкарню на тэрыторыі сучаснай Беларусі ў горадзе Берасьце (Брест).

Першая на сучасная тэрыторыі Беларусі Берасьцейская друкарня была заснавана ў 1553 годзе. Ініцыятарам гэтага стаў Мікалай Радзівіл Чорны — канцлер і берасьцейскі стараста, лідар Рэфармацыі ў Вялікім Княстве Літоўскім. Гэта друкарня была таксама і першай пратэстанцкай друкарні ў Беларусі.

Адно з першых берасьцейскіх выданьняў — «Малы катэхізіс» прызначалася «для народу простага», што адпавядала пратэстанцкай традыцыі. Адным з самых знакамітых выданьняў Берасьцейская друкарня з'яўляеца выданье так званай Берасьцейскай (або Радзівілаўскай) Бібліі ў 1563 годзе. Віленскі Сінод пастанавіў, каб гэта кніга была пры кожным эвангельскім зборы Вялікага Княства Літоўскага. Дадзенае выданье не саступае лепшым ўропейским узорам свайго часу. Берасьцейская Біблія — гэта таксама прыклад дабрачыннасці Мікалая Радзівіла. На гэтае выданье канцлер Вялікага Княства Літоўскага ахвяраваў велизарную суму — 10 тысячачаў дукатаў, што складала гадавы прыбыток з усіх яго маёнткаў.

З Берасьцейскай друкарні выйшаў «Берасьцейскі канцыянал» (або «Песні хвал Боскіх») — першы друкаваны нотны зборнік на беларускіх землях. Ён быў складзены Янам Зарэмбай. У «Канцыяне» увайшлі творы вядомых кампазітараў таго часу Цыпрыяна Базыліка і Вацлава з Шаматул.

Для свайго часу Берасьцейская друкарня забяспечвала высокі паліграфічны ўзровень. За час сваёй дзейнасці яна выпусціла больш за сорак выданьняў на розных мовах.

Наступнай па даце заснаваньня друкарня стала друкарня ва ўладаньнях князя Мікалая Радзівіла Чорнага ў Нясвіжы. У гэтай друкарні таксама ўпершию на тэрыторыі Беларусі пачалі выкарыстоўваць кірылаўскія шрыфты.

Адна з першых друкарняў, у якой друкаваліся кнігі на беларускай мове, была заснавана ў Нясвіжы, цэнтры ўладаньня Мікалая Радзівіла Чорнага — апостала руху Рэфармацыі.

Нясвіская друкарня была заснавана Мацеем Кавячынскім і Паўрэнцыям Крышкоўскім у XVI стагодзьдзі. У першыя гады ідэйным яе кірауніком быў Сымон Будны.

Тут Сымонам Будным у 1562 годзе былі надрукаваны 2 кнігі на беларускай мове: «Катэхіс» (першая кніга на беларускай мове) і «Аб апраўданні грахоўнага чалавека перад Богам» (гэтае выданье не захавалася).

Друкаром быў Даніэль Ланчыцкі. З 1563 па 1571 гады на польскай і лацінскай мовах ён надрукаваў 11 выданьняў.

Кнігі ў Нясвіжскай друкарні афармлялі проста, без ілюстрацый. Ужывалі наборны арнамент, разнастайныя шырыфты, ініцыялы з дэкаратыўна-расылінным фонам. У выданьнях Нясвіжскай друкарні можна пабачыць выразную сувязь з друкарскімі традыцыямі Францыска Скарыны.

Далей мы знаёмімся з невялікай вёскай Лоск, Беларусь, дзе ў часы ВКЛ віравала выдавецкае жыццё.

Тут Сымон Будны выдаў свой пераклад «Новага Запавету» з прадмовай і камэнтарамі. Лоская друкарня пачала сваю працу ў другой палове XVI ст. Яе заснаваў магнат, палітычны дзеяч Ян Кішка, які ў 1572 годзе выкупіў абсталяваньне ў Нясвіжскай друкарні і разъмясьціў яго ў сваім замку ў Лоску. Ідэйным кірауніком друкарні можна назваць Сымона Буднага, які ў 1574 годзе выдаў свой пераклад «Новага Запавету» з прадмовай і камэнтарамі. Друкарня спыніла сваю дзейнасць у 1592 годзе пасля съмерці Кішки.

На жаль, замак Кішки і будынак друкарні да нашага часу не захаваліся. Пра дзейнасць друкарні нагадвае толькі невялікая мемарыяльная шыльда на будынку мясцовай школы.

І зноў мы перамяшчаемся за межы сучаснай Беларусі, на гэты раз у горад Заблудаў, Польшчу.

Заблудаўская друкарня была заснаваная на сродкі вялікалітоўскага гетмана Рыгора Хадкевіча ў 1568 годзе ў горадзе Заблудаў (цяпер горад у Польшчы).

Друкарню заснавалі друкары Іван Фёдараў і Пётр Мсьцілавец, якія ў канцы 1560-х перасяліліся з Масквы ў Беларусь. З выданьняў гэтай друкарні можна назваць «Эвангельле вучыцельнае» — зборнік гутарак і павучаньняў з тлумачэннем эвангельскіх тэкстаў. Друкарня спыніла дзейнасць у сувязі з грамадска-палітычнымі ўмовамі, якія ў складніліся пасля ўтварэння Рэчы Паспалітай, а таксама хваробай пратэктарата Хадкевіча. Заблудаўская выданні неаднаразова перавыдаваліся іншымі друкарнямі.

У вёсцы Цяпіна, Віцебская вобласць, сканчваецца наша віртуальная экспедыція.

Васіль Цяпінскі — асьветнік, кнігавыдавец, перакладчык — хутчэй за ўсё менавіта ў Цяпіне арганізаваў на свае сродкі друкарню ў 1570-я гады. Васіль Цяпінскі працягнуў працу Францыска Скарыны: ён пераклаў і выдаў Эвангельле з уласнымі заувагамі, дадаўшы да яго прадмову. Гэтай працы ён ахвяраваў значную частку сваёй маёмасті...

Дадзеная канцэпцыя віртуальнай экспедыціі па друкарнях ВКЛ ахоплівае самыя выбітныя і вядомыя друкарні і працягнулася інфармацыя ў даступным навукова-папулярным стылі.

Заключэнне і далейшыя пляны

Цяпер, як і 500 год таму, інфармацыйныя тэхналогіі мусіць служыць распаўсюджанню Бібліі, а таксама інфармацыі пра гісторыка-культурную эвангельскую спадчыну краін сьвету.

Праграма «Druk VKL» на гэты час зьяўляецца бясплатнай, яна распрацавана з магчымасцю далейшага развіцця.

У плянах распрацоўкі наступнае:

- абнаўленне наяўнага і даданье новага контэнту на беларускай і англійскай мовах;
- дапрацоўка навігацыйнай часткі мабільнай праграмы па маршруце віртуальнай экспедыціі;

- апублікаваньне кантэнту на платформе krokapp.by;
- даданьне кантэнту ў мабільную праграму-аўдыягід krokapp;
- распаўсюджаньне праграмы ў Інтэрнэце.

SUMMARY

*Hanna Stanislavenka, Maryna Marczyk,
Mikhail Shybko, Yuras Hetsevich*

Virtual Tour concept through the history of book printing in the Grand Duchy of Lithuania

In 2017, the great national anniversary was celebrated: 500 years of the Belarusian Bible — the first printed book in Belarusian. The article ‘Virtual tour concept through the history of book printing in the Grand Duchy of Lithuania’ touches upon a problem of availability and popularization of the information about the history of the book printing in the GDL. The way to solve this problem is to use modern technologies that are easy to use, along with multimedia. Thus, the mobile app was created. «Druk VKL» is a virtual tour of the printing houses of the GDL. The app is designed with the possibility to be expanded and is available on Google Market.

Заключнае слова да ўдзельнікаў канфэрэнцыі

Ласка і мір вам, вельмі паважаныя, улюблёныя ў Госпадзе браты і сёстры!

У юбілейны год 500-годзьдзя беларускай Бібліі і 500-годзьдзя Рэфармацыі, у розных гарадах Беларусі прыйшлі з удзелам многіх цэркваў урачыстасці, прысьвечаныя Бібліі, былі выдадзены шматлікія пераклады Новага Запавету на беларускую мову, сярод якіх я асабліва хацеў бы адзначыць пераклады, падрыхтаваныя Праваслаўнай і Каталіцкай Цэрквамі, Біблейскае таварыства выдала ўсю Біблію, а таварыства «Гедеоны» надрукавала Новы Запавет па-беларуску вялікім накладам.

Патрэбна толькі ўсім нам маліца, каб усё больш людзей жадалі чытаць Біблію. Эдуард Збароўскі, доктар мэдыцынскіх навук, прафэсар БДУ, так заклікае ў адным са сваіх вершаў:

*Каб кожнага лагодзіў лёс
На шляху прауды і маралі,
Нам Запавет Стары прынёс
Наказ, што ўсклалі на скрыжалі,
Каб ішчасьце залівала съвет
Ад Слова Боскага Святоага,
Пасланы Новы Запавет
Людзям — любіць адзін другога.
Любоў — вось мудрасці вянок,
Айчыны шлях да міру, згоды.
А ці на час нам даць зарок
Жыць па Хрысту ўсяму народу?*

На зямлі імкліва павялічваецца колькасць праблем і выклікаў: узброенныя канфлікты, тэракты, перасьлед хрысьціянаў, разбурэнне сям'і, сіроцтва, аборты, розныя